

POSTANOWIENIE

Dnia 4 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Miczke (spr.)

Sędziowie: SSO Wojciech Hyżak

SSO Anna Kulczewska-Garcia

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2014 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi **B. P. i H. P. (1)**

przy uczestnictwie **Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Rejonowego (...)w P.**

na przewlekłość postępowania sądowego w sprawie z wniosku B. P.i H. P. (1)przy uczestnictwie H. P. (2), J. Ł., D. K., oraz T. K.o stwierdzenie nabycia spadku po J. P., prowadzonej przez Sąd Rejonowy (...)w P.pod sygn. akt I Ns (...)

postanawia

oddalić skargę.

SSO W. HyżakSSO M. MiczkeSSO A. Kulczewska - Garcia

UZASADNIENIE

W dniu 12 grudnia 2013 r. wpłynęła do Sądu Okręgowego w Poznaniu skarga B. P.i H. P. (1)na naruszenie ich prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Skarżący wnieśli w niej o stwierdzenie przewlekłości postępowania sądowego w sprawie o sygn. akt I Ns (...)Sądu Rejonowego(...)w P., zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz każdego ze skarżących sumy pieniężnej po 2.000 zł oraz zwrotu na rzecz każdego z nich kosztów postępowania, a ponadto wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie czynności, które spowodują rozpoznanie sprawy. Skarżący podnieśli, że wnioskiem z 2 września 2013 r., złożonym biurze podawczym Sądu Rejonowego (...)w P.6 września 2013 r., wystąpili o wykładnię postanowienia tego Sądu z 31 października 2008 r., sygn. akt I Ns (...), stwierdzającego nabycie spadku po J. P.. W dniu 6 listopada 2013 r. wnioskodawcy złożyli pismo ponagląjące, w którym wnieśli o podjęcie czynności mających na celu rozpoznanie wniosku o wykładnię oraz wskazali, że mimo upływu 2 miesięcy od złożenia wniosku nie zostały podjęte jakiegokolwiek czynności, które zmierzałyby do rozstrzygnięcia przedmiotowego wniosku. Nadto w dniach 3, 4 i 5 grudnia 2013 r. pełnomocnik wnioskodawców dzwonił do Sądu prosząc o pilne rozpoznanie wniosku, jednak uzyskał tylko informację, że wniosek nie został rozpoznany. Zdaniem skarżących, w sprawie wystąpiła ewidentna przewlekłość postępowania. Skarżący zaznaczyli przy tym, że w żaden sposób nie przyczynili się do opóźnienia w rozpoznaniu sprawy. Zaznaczyli również, że nieuzasadniona opieszałość w rozpoznaniu ich wniosku skutkuje niepewnością co do stanu nieruchomości, która wchodziła w skład spadku po J. P., a którą to nieruchomość wnioskodawcy odziedziczyli na podstawie testamentu. Uzasadnia to, ich zdaniem, przyznanie im sum po 2.000 zł.

Skarb Państwa - Prezes Sądu Rejonowego (...)w P.zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o odrzucenie skargi, względnie jej oddalenie. Podniósł, że skarga – jako podważająca przewlekłość na etapie rozpoznania wniosku o wykładnię postanowienia – podlega odrzuceniu, gdyż sprawa, której dotyczy, jest prawomocnie zakończona. Na wypadek rozpoznania skargi merytorycznie uczestnik wskazał, że jest ona nieuzasadniona. Wyjaśnił, że wniosek o wykładnię podlegał rozpoznaniu - zgodnie z podziałem czynności - przez sędziego który w związku z treścią uchwały Sądu Najwyższego z 17 lipca 2013 r., III CZP 46/13 powstrzymał się od orzekania. Z uwagi na niepodejmowanie przez ww.

sędzię czynności orzeczniczych od października 2013 r. wniosek został rozpoznany przez innego sędziego w dniu 6 grudnia 2013 r. Zdaniem uczestnika, okres 3 miesięcy, jaki upłynął od 6 września 2013 r., tj. złożenia wniosku, do jego rozpoznania nie jest na tyle znaczący i nadmierny, by uznać go jako przejaw przewlekłości postępowania, w szczególności gdy uwzględni się aktualną niezależną od Sądu Rejonowego (...)w P.trudną sytuację organizacyjną i kadrową I Wydziału (...). Uczestnik podkreślił, że w okresie od stycznia do końca listopada 2013 r. średnia ilość spraw, które wpłynęły do I Wydziału (...)na jednego sędziego wynosiła w zakresie spraw C i Ns 410 spraw. Uczestnik podniósł, że aktualne zasoby kadrowe, przy tak dużym obciążeniu sędziów, nie pozwalają na podjęcie skutecznych czynności organizacyjnych, pozwalających na wyeliminowanie pewnych okresów spowolnienia i to także na etapie sporządzania uzasadnień. Uczestnik powołał się na dane statystyczne, świadczące o wzroście w 2013 r. w okresie od stycznia do listopada, w porównaniu z analogicznym okresem w 2012 r. realnego wpływu spraw rejestrowanych w repertorium C o 88%, a pozostałości o 48%. Uczestnik podkreślił, że z uwagi na ponadprzeciętny wzrost wpływu, a tym samym obciążenia sędziów, opóźnieniom nie można było zapobiec, tym bardziej, że w wydziałach cywilnych Sądu Rejonowego (...)w P.zaistniały liczne długotrwałe absencje sędziów. Uczestnik wskazał również na konieczność uwzględnienia przy rozpoznaniu skargi faktu, iż sędzia sprawozdawca w oparciu o uchwałę Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z 17 lipca 2013 r. w październiku 2013 r. wstrzymał się od orzekania, a czynności w jego decernacie podejmowane są przez zastępującego go sędziego, który podjął je w najwcześniejszym możliwym terminie tj. 6 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy stwierdził następujący przebieg postępowania w sprawie, której dotyczy skarga, w istotnym dla jej rozpoznania zakresie:

Postanowieniem z 31 października 2008 r. Sąd Rejonowy (...)w P.stwierdził nabycie spadku po J. P.przez H. P. (1)i B. P.przy czym oznaczając ich udział wskazał w sentencji, że każde z nich nabyło spadek „w 1/2 części na prawach ustawowej wspólności małżeńskiej”.

Po uprawomocnieniu się postanowienia, w dniu 6 września 2013 r. wpłynął wniosek skarżących o wykładnię postanowienia z 31 października 2013 r. przez wyjaśnienie, w jaki sposób H. P. (1) i B. P. dziedziczą spadek, gdyż określenia nabycia spadku w 1/2 i nabycia spadku na prawach ustawowej wspólności majątkowej wzajemnie wykluczają się. Akta sprawy wraz z wnioskiem zostały przedłożone sędziemu sprawozdawcy w dniu 9 września 2013 r.

W dniu 6 listopada 2013 r. wpłynęło pismo skarżących z wnioskiem o podjęcie czynności zmierzających do rozpoznania wniosku o wykładnię. Skarżący wskazali w nim, że mimo upływu 2 miesięcy ich wniosek nie został rozpoznany. Pismo to zostało przedłożone sędziemu sprawozdawcy w dniu 7 listopada 2013 r.

W dniu 6 grudnia 2013 r. Sąd w składzie innego sędziego wydał postanowienie dokonujące wykładni postanowienia z 31 października 2008 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga jest bezzasadna.

Została ona wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie

prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) – powoływanej dalej jako „ustawa”. Mimo wniesienia jej po uprawomocnieniu się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku nie podlega odrzuceniu. Jak wynika z art.2 ust.1 ustawy, skargę można wnieść także w postępowaniu dotyczącym wykonania orzeczenia sądowego (innym, niż osobno wymienione w tym przepisie postępowanie egzekucyjne). Podnosi się w doktrynie, że dopuszczalne jest wniesienie skargi w toku postępowania prowadzonego po prawomocnym zakończeniu postępowania głównego, jeśli skarga związana jest z przewlekłością tego postępowania, np. postępowania kasacyjnego, o wznowienie postępowania, ulaskawienie, postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, w przedmiocie rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu np. do wniesienia apelacji. (teza 1 do art.5 P. Górecki Komentarz do art.5 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w

postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki stan prawny 31.01.2010 r.) Niewątpliwie postępowanie z wniosku o wykładnię prawomocnego postanowienia zmierza do należytego wykonania orzeczenia w szerokim rozumieniu (skarżący zamierzają wpisać się do księgi wieczystej jako spadkobiercy J. P.) i jest podobne do wymienionych postępowań toczących się po uprawomocnieniu się postanowienia głównego.

Art. 2 ust. 1 ustawy stanowi, że strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności, które są istotne dla jej rozstrzygnięcia, albo dłużej, niż to konieczne dla załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Natomiast w myśl ust. 2 art. 2 ustawy, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawłości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Przy ocenie, czy w sprawie wystąpiła przewlekłość postępowania należy przede wszystkim brać pod uwagę, czy sąd dołożył należytej staranności w celu sprawnego przeprowadzenia postępowania oraz czy zapewnił prawidłowy jego tok. Trzeba mieć na uwadze, że o naruszeniu prawa strony do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie decyduje nie tylko sam upływ czasu, ale nieuzasadnione przewleknięcie procedury przez organ ją prowadzący. Ustalenie zatem zaistnienia przewlekłości nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącego, ale jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur. Jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego w wykonania określonych czynności sądowych mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 11 maja 2005 r. II S 26/05, LEX 151808).

Skarżący sformułowali w skardze konkretny zarzut wobec Sądu Rejonowego, to jest rozpoznanie wniosku o dokonanie wykładni postanowienia kończącego postępowanie po trzech miesiącach od jego wpływu. W ten sposób skarżący zakreślili ramy rozpoznania w postępowaniu ze skargi na przewlekłość, stąd uzasadnione było ograniczenie badania sprawności i tempa postępowania do tego właśnie zarzutu. W ocenie Sądu Okręgowego, wymóg przytoczenia okoliczności faktycznych na uzasadnienie skargi ma bowiem na celu umożliwienie sądowi rozpoznającemu skargę weryfikację konkretnych działań lub zaniechań sądu orzekającego, na co wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 7 czerwca 2005 r., III SPP 103/05, OSNC 2006/1-2/35.

W niniejszej sprawie wystąpiła szczególna sytuacja, związana z uchwałą Sądu Najwyższego z 17 lipca 2013 r., III CZP 46/13. Sąd Najwyższy w jej uzasadnieniu uznał, że przewidziane w art.75 par.3 w zw. z art.75 par.2 pkt 1 ustawy o ustroju sądów powszechnych uprawnienie do przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe przysługuje wyłącznie Ministrowi Sprawiedliwości, w związku z czym nie może być przekazane innej osobie, w tym sekretarzowi lub podsekretarzowi stanu. W tej sytuacji decyzja o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe podjęta przez inną osobę, niż Minister Sprawiedliwości, choć z upoważnienia tego Ministra, jest wadliwa (bezprawna), a sędzia, którego ona dotyczy, nie może wykonywać władzy jurysdykcyjnej w sądzie, do którego został przeniesiony. Skład orzekający z jego udziałem jest sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art.379 pkt 4 kpc. Generuje więc nieważność postępowania, co z kolei godzi w należyte sprawowanie wymiaru sprawiedliwości i ostatecznie w prawo stron i uczestników postępowania do rozpoznania sprawy.

W związku z treścią uchwały i autorytetem Sądu Najwyższego sędzia, do którego obowiązków należało także rozpoznanie wniosku o wykładnię prawomocnego postanowienia w sprawie I Ns (...), powstrzymał się od orzekania. Reakcja sędziego nie była odosobniona. Wielu sędziów sądów powszechnych będących w takiej samej sytuacji prawnej powstrzymało się od orzekania. Sąd Najwyższy wyznaczył na 31 stycznia 2014 r. termin na rozstrzygnięcia tego istotnego dla wymiaru sprawiedliwości zagadnienia prawnego uchwałą wszystkich sędziów tego sądu. W niedalekim terminie spodziewane było więc jednoznaczne rozstrzygnięcie tej bezprecedensowej kwestii. Co więcej, Sąd Najwyższy w pełnym składzie podtrzymał stanowisko zawarte w uchwale z 17 lipca 2013 r., zatem obawy sędziów, którzy

powstrzymali się od orzekania, o ważność postępowania prowadzonego z ich udziałem, były uzasadnione. Mając jednak na uwadze dobro wymiaru sprawiedliwości i interesy stron wielu postępowań sądowych, Sąd Najwyższy zastosował takie rozwiązanie, które skutkuje sanowaniem dotychczasowej błędnej praktyki stosowania art.75 par.3 w zw. z art.75 par.2 pkt 1 ustawy o ustroju sądów powszechnych i odniesienie interpretacji tych przepisów w kształcie wskazanym w uchwałach z 17 lipca 2013 r. i 31 stycznia 2014 r. na przyszłość.

Opisana szczególna sytuacja spowodowała zwłokę w rozpoznaniu wniosku o wykładnię postanowienia. Zapewnienie zastępstwa innego sędziego było konieczne, jednak natychmiastowe podjęcie przez niego czynności we wszystkich sprawach zastępowanego sędziego było fizycznie niemożliwe. Do decernatu każdego sędziego Wydziału I (...)wpłynęło w okresie od stycznia do listopada 2013 r. 410 spraw. Jak wynika z wyjaśnień Prezesa Sadu Rejonowego (...)w P., Wydział I (...) ma trudną sytuację organizacyjną i kadrową, długotrwałe absencje sędziów oraz bardzo duży wzrost spraw w porównaniu z rokiem poprzednim. Jednocześnie Prezes Sadu podjął działania, które zaowocowały rozpoznaniem wniosku 6 grudnia 2013 r. przez innego sędziego.

Wniosek o wykładnię postanowienia wpłynął 6 września 2013 r. W normalnym toku należałoby przyjąć, że powinien zostać rozpoznany w terminie 14 dni, czyli do 20 września 2013r. Faktycznie został rozpoznany przez sędziego zastępującego 6 grudnia 2013r. Zwłoka w rozpoznaniu wniosku wyniosła więc dwa i pół miesiąca. Trzeba jednak mieć na uwadze z jednej strony szczególne okoliczności wskazane wyżej, z drugiej to, że skarżący nie wskazali żadnej konkretnej szkody, której mieliby doznać na skutek rozpoznania ich wniosku 6 grudnia 2013r. Skarżący wskazali tylko, że stan zwłoki w rozpoznaniu wniosku o wykładnię postanowienia powoduje ujemne konsekwencje w zakresie niepewności co do stanu nieruchomości spadkowej. Trzeba zauważyć, że postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku zapadło 31 października 2008r., a uprawomocniło się z dniem 22 listopada 2008 r. Skarżący przez prawie pięć lat nie podejmowali działań skierowanych na dokonanie przez sąd wykładni postanowienia z 31 października 2008 r. i wpisania się do księgi wieczystej spadkowej nieruchomości, nie dążyli tym samym przez ten długi czas do usunięcia stanu niepewności. Trzeba więc ocenić, że w tej konkretnej sytuacji, gdy rozpoznanie ich wniosku o wykładnię postanowienia przedłużyło się o dwa i pół miesiąca, nie wystąpił stan przewlekłości postępowania w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Jak wyjaśniono, o naruszeniu prawa strony do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie decyduje nie tylko sam upływ czasu, ale nieuzasadnione przewleknięcie procedury przez organ ją prowadzący. Ustalenie zaistnienia przewlekłości nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącego, ale jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur. Jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego w wykonania określonych czynności sądowych mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki. W okolicznościach sprawy nie mamy do czynienia z nieuzasadnionym przewlekaniem procedury, ale z obiektywnymi czynnikami uniemożliwiającymi rozpoznanie wniosku o dokonanie wykładni w terminie wcześniejszym, przy braku istotnych negatywnych konsekwencji dla skarżących.

Mając powyższe na uwadze wniosek o stwierdzenie przewlekłości podlegał oddaleniu.

SSO W. HyżakSSO M. MiczkeSSO A. Kulczewska - Garcia